

Recenzja rozprawy doktorskiej

mgr Ewy Milewskiej pt. „Bezpieczeństwo procesu przeciwdziałania i ograniczania skutków zagrożeń na obszarze Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej” przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. inż. Jarosława Wołęjszo, promotor pomocniczy dr Zofia Marciniak Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego, Kalisz 2024 rok

Uwagi ogólne

Celem sporządzonej recenzji było stwierdzenie, czy rozprawa doktorska opracowana przez mgr Ewę Milewską pt. „Bezpieczeństwo procesu przeciwdziałania i ograniczania skutków zagrożeń na obszarze Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej” spełnia wymagania niezbędne do nadania stopnia doktora określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668). W recenzji zwrócono uwagę i poddano ocenie: wybór tematu oraz określenie tytułu rozprawy, zawartość merytoryczną rozprawy jej cele wraz z strukturą procesu badawczego, oryginalność rozwiązania przyjętego problemu badawczego, przygotowanie do prowadzenia badań.

Wybór tematu i sformułowanie tytułu rozprawy

Oceniając wybór tematu i sformułowanie tytułu pracy stwierdzam, że podjęte przez Doktorantkę rozważania mają duże znaczenie poznawcze, wzbogacają zakres wiedzy zarówno w ujęciu teoretycznych, jak uwarunkowań praktycznych bezpieczeństwa społeczności lokalnych. Problematyka bezpieczeństwa społeczności lokalnych jest niezwykle ważna, aktualna, niedostatecznie jeszcze rozpoznana i stanowi wyzwanie dla zapewnienia sprawnego i skutecznego procesu zarządzania kryzysowego.

Przyjęty przez Doktorantkę główny problem badawczy w postaci: jakie wprowadzić zmiany do procesu przeciwdziałania i ograniczania skutków zagrożeń na obszarze

Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, aby poprawić bezpieczeństwo mieszkańców? koreluje z tokiem prowadzonych rozważań w rozprawie doktorskiej.

Opracowane treści w pełni pokrywają się z tytułem dysertacji i przyjętymi do zbadania problemami szczegółowymi. Uzyskane wyniki badań i ich interpretacja świadczą o dobrym przygotowaniu Doktorantki do samodzielnej pracy naukowej i powinny przyczynić się do zmniejszenia luki badawczej w zakresie przeciwdziałania i ograniczania zagrożeń na obszarze Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej.

Ocena układu i zawartości merytorycznej

Rozprawa zawiera streszczenie, wstęp, cztery rozdziały, zakończenie, wykaz skrótów, bibliografię, spis tabel, ilustracji, wykresów oraz trzy załączniki. Całość liczy 501 stron. Treści zawarte w poszczególnych rozdziałach i podrozdziałach są kompletne oraz właściwie usystematyzowane. Każdy rozdział ma jednolitą strukturę, co sprawia, że rozprawa jest czytelna i przejrzysta. Przyjęta struktura procesu badawczego tworzy spójny i logiczny ciąg myślowy, podporządkowany tematowi pracy. Mocną stroną rozprawy doktorskiej jest fakt umieszczenia wniosków kończących rozważania w poszczególnych rozdziałach.

Doktorantka poprawnie dokonała kwerendy literatury przedmiotu w zakresie nauki o bezpieczeństwie składającej się z: 273 pozycji zwartych i artykułów naukowych opublikowanych w uznanych przez społeczność naukową Zeszytach Naukowych, 29 źródeł prawnych oraz 33 źródeł internetowych oraz 61 innych opracowań o charakterze prawno - organizacyjnym. Mankamentem przeprowadzonej kwerendy jest niewielki udział opracowań obcojęzycznych zwłaszcza wśród pozycji zwartych. Mimo to materiał źródłowy został dobrany właściwie i jest wystarczający do poprawnego opracowania tematu. Rozważania teoretyczne uzupełnione zostały 97 rysunkami, 110 tabelami, 83 wykresami, oraz 3 załącznikami. Rozprawa została zredagowana starannie. Rysunki, tabele i wykresy opracowane są poprawnie. Doktorantka w sposób jasny i czytelny przedstawiła streszczenie zawartości rozprawy.

We Wstępie Doktorantka z dużym znawstwem zagadnień przedstawiła sytuację problemową podkreślając, że kompleksowe i nowatorskie podejście w szczególności do problematyki bezpieczeństwa, porządku publicznego, ochrony zdrowia mieszkańców powinno przejawiać się przede wszystkim w działaniu władz regionalnych, gminnych, czy powiatowych, jak również samej społeczności lokalnej. Należy zgodzić się z Doktorantką, że podejmowane na terenie Aglomeracji działania w sferze środowiskowej, w szczególności

dotyczące ochrony przeciwpowodziowej wskazują, iż istnieje problem zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom poprzez m.in. przeciwdziałanie klęskom żywiołowym.

Rozdział pierwszy dotyczy metodologicznych aspektów prowadzonych badań odnosząc się do: uzasadnienia wyboru tematu, przedmiotu i celu badań, problemów, hipotez badawczych, wykorzystanych metody badawczych oraz doboru wraz z charakterystyką próby badawczej.

Na uwagę zasługuje fakt wieloletniego doświadczenia zawodowego Doktorantki w tym pracy w Stowarzyszeniu Aglomeracja Kalisko-Ostrowska, w strukturach Urzędu Miasta Kalisza, w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz współpraca z 25. jednostkami samorządu terytorialnego, służbami ratowniczymi i innymi podmiotami zaangażowanymi m.in. w sprawy bezpieczeństwa, zarządzania kryzysowego.

Możliwość poznania od wewnątrz środowiska i funkcjonowania zarządzania kryzysowego w jednostkach samorządu terytorialnego oraz współautorstwo w opracowaniu strategicznych dokumentów, w tym dokumentu dotyczącego poprawy bezpieczeństwa na terenie Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej pozwoliło Doktorantce w sposób kompleksowy zdefiniować obszary problemowe, które przyczyniły się do oceny istniejącego procesu bezpieczeństwa, zarządzania kryzysowego oraz oceny świadomości zagrożeń i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Aglomeracji. Uzasadniając wybór problematyki badawczej Doktorantka podkreśla, że głównym motywem podjęcia tematu pracy była niewystarczająca współpraca, koordynacja i integracja działań w badanym obszarze w sytuacji powstania zagrożenia oraz braki w funkcjonowaniu obecnego procesu.

Doktorantka w sposób przemyślany przedstawiła uzasadnienie podjęcia badań. Na pozytywną uwagę zasługuje fakt, że Doktorantka zawodowo związana jest z omawianą w rozprawie problematyką. To z kolei umożliwiło analizę i ocenę zauważonych problemów i przedstawienia ich w formie oryginalnego opracowania naukowego.

Przyjęty do realizacji cel rozprawy doktorskiej został opracowane poprawnie. W procesie badawczym Doktorantka słusznie wyodrębniła działania, które wymagały potwierdzenia. Logiczną konsekwencją sformułowanego celu rozprawy było opracowanie problemu głównego, problemów szczegółowych oraz hipotezy głównej i hipotez szczegółowych.

Zastosowanie kilku komplementarnych uzupełniających się metod naukowych zarówno teoretycznych, jak i empirycznych umożliwiło Doktorantce zrealizowanie celu, zbadanie przyjętych problemów naukowych oraz weryfikację hipotez.

Ujęcie metodologiczne problematyki badawczej jest poprawne i stanowi mocną konstrukcję teoretyczną rozprawy. Dobrą stroną rozprawy jest fakt, że Doktorantka wykorzystywała ustrukturyzowany materiał do postawienia interesujących hipotez badawczych. Przedstawione wnioski i ich eksplikacje są prawidłowe i starają się rozwiązać przyjęte cele.

Podsumowując, można stwierdzić, iż przyjęta struktura procesu badawczego pozwoliła w sposób oryginalny zrealizować postawiony cel, świadcząc o dojrzałości naukowej Doktorantki i dobre przygotowanie do prowadzenia samodzielnych badań.

Uważam, że rozdział metodologiczny został opracowany bardzo dobrze. Odzwierciedla w sposób logiczny i klarowny algorytm przeprowadzenia procesu badawczego. Uzyskane wyniki przeprowadzonych badań powinny przyczynić się do lepszej charakterystyki funkcjonowania procesu przeciwdziałania i ograniczania skutków zagrożeń na obszarze Aglomeracji Kalisko -Ostrowskiej.

W rozdziale drugim Doktorantka w sposób spójny dokonała analizy teoretycznej (literaturowo – prawnej) stanu wiedzy dotyczący istoty i uwarunkowań bezpieczeństwa. Należy zgodzić się z Doktorantką, że pojęcie bezpieczeństwo jest jednym z najpowszechniej stosowanych pojęć w życiu codziennym, organizacji i funkcjonowaniu, życia społecznego i państwowego oraz w nauce. Powszechności użycia pojęcia bezpieczeństwa towarzyszy również szeroka interpretacja znaczeniowa.

Dokonując analizy przedmiotu badań Doktorantka słusznie wzięła pod uwagę zarówno istotę ogólnych uwarunkowań bezpieczeństwa, jak i szczegółowe odniesienia do współczesnych zagrożeń dla bezpieczeństwa mieszkańców Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej. Doktorantka w sposób logiczny i przejrzysty oraz z dużą znajomością problematyki scharakteryzowała oraz poddała analizie współczesne zagrożenia. Rozdział ma charakter teoretyczno - empiryczny i bardzo dobrze wpisuje się w problematykę badawczą weryfikując przyjętą hipotezę szczegółową odnoszącą się do występowania zagrożeń niemilitarnych w Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej. Rozdział ten został opracowany poprawnie dając podstawę do dalszych szczegółowych rozważań.

Rozdział trzeci „Diagnoza procesu przeciwdziałania i ograniczania skutków zagrożeń w Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej” jest kluczowym dla prowadzenia dalszych rozważań. W rozdziale tym można wyodrębnić trzy główne obszary wiedzy mające bardzo ważne znaczenia dla przebiegu całości badań. Są nimi zarządzanie kryzysowe, ratownictwo w systemie zarządzania kryzysowe oraz organizacja systemu zarządzania kryzysowego na terenie województwa wielkopolskiego i Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej. Doktorantka poddała analizie formalno – prawnej uwarunkowania procesu zarządzania kryzysowego.

Podkreślając, że skuteczne i efektywne zarządzanie kryzysowe wymaga zaangażowania wielu podmiotów, które współdziałając ze sobą – muszą mieć zapewniony przekaz informacji, m.in. o rozwoju zagrożenia czy działaniach, które prowadzą poszczególni wykonawcy.

Bardzo ważnym obszarem dociekań naukowych jest podrozdział opisujący ratownictwo w systemie zarządzania kryzysowego. Doktorantka trafnie zauważyła, że niezbędnym elementem systemu zarządzania kryzysowego w Polsce jest w chwili obecnej Zintegrowany System Ratowniczy, stanowiący niejako trzon reagowania kryzysowego, który charakteryzuje się kompleksowym powiązaniem poszczególnych elementów w funkcjonalną całość. Podrozdział „Organizacja systemu zarządzania kryzysowego na terenie województwa wielkopolskiego i Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej” jest elementem komplementarnym w stosunku do wcześniejszych rozważań umożliwiającym w sposób kompleksowy dokonać analizy i oceny przygotowania Aglomeracji do działań w sytuacji zagrożenia.

Rozdział ten, podobnie jak drugi ma charakter teoretyczny – poznawczy ale także analityczny i zawiera cenne treści, które umożliwiły Doktorantce opracowanie koncepcji procesu przeciwdziałania i ograniczania skutków zagrożeń na obszarze Aglomeracji.

Rozdział odnoszący się do diagnozy procesu przeciwdziałania i ograniczania skutków zagrożeń w Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej został opracowany dobrze dając podstawę do zweryfikowania drugiej hipotezy badawczej związanej ze szczegółowymi badaniami określonymi w drugim problemie badawczym.

Rozdział czwarty „Koncepcja procesu przeciwdziałania i ograniczania skutków zagrożeń na obszarze Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej” zawiera analizę i interpretacji wyników badań oraz, jak tytuł rozdziału wskazuje, koncepcję procesu przeciwdziałania i ograniczania skutków zagrożeń. Badaniami objęto mieszkańców Aglomeracji oraz ekspertów – włodarzy: wójtów, burmistrzów, starostów i prezydentów miast 23. jednostek samorządu terytorialnego zrzeszonych w Stowarzyszeniu Aglomeracja Kalisko-Ostrowska z wykorzystaniem metody sondażu diagnostycznego. Narzędzia badawcze w postaci ankiet oraz arkusza obserwacji dotyczącego procesu przeciwdziałania i ograniczania skutków zagrożeń na obszarze Aglomeracji Kalisko- Ostrowskiej zostały opracowane dobrze. Ankieta zawiera pytania o charakterze otwartym, półotwartym i zamkniętym z zastosowaniem kafeterii zamkniętej, półotwartej, dysjunktywnej oraz koniunktywnej, co daje gwarancję rzetelności przeprowadzonych badań.

Podsumowując analizę i ocenę wyników badań należy stwierdzić, że Doktorantka wykazała się dużą wiedzą i umiejętnością interpretacji uzyskanych danych. Wiedza uzyskana

z opracowanych wyników przeprowadzonych badań przyczyniła się do zrealizowania celu głównego i zweryfikowania hipotezy głównej.

Zaproponowana przez Doktorantkę koncepcja procesu przeciwdziałania i ograniczania skutków zagrożeń na obszarze Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej zawiera trafne i innowacyjne rozwiązania umożliwiające jego skuteczność. Rozdział ten oceniam wysoko.

Zakończenie jest ostatnim elementem rozprawy doktorskiej zawierającym podsumowanie rozważań. Badania przeprowadzone na potrzeby niniejszej rozprawy doktorskiej pozwoliły na usystematyzowanie wiedzy w zakresie funkcjonowania procesu przeciwdziałania i ograniczania skutków zagrożeń na obszarze Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej, umożliwiając jednocześnie identyfikację czynników ograniczających w kontekście podejmowanej problematyki. Na podstawie przeprowadzonych analiz możliwe było zaproponowanie trafnych rekomendacji, które mogą stanowić punkt wyjścia dla procesów usprawniających.

Podczas analizy treści rozprawy dostrzec można pewne kwestie, które wymagają wyjaśnienia. Proszę o ich uściślenie:

1. Przyjęta struktura procesu badawczego została opracowana poprawnie. Niemniej jednak proszę o podanie na jakiej podstawie została przyjęta wielkość próby badawczej wynosząca 430 mieszkańców Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej?
2. Które zagrożenia niemilitarne w stopniu najwyższym wpływają na poziom bezpieczeństwa Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej?
3. W uzasadnieniu wyboru tematu Doktorantka przyznaje, że jednym z czynników determinujących była Jej praca zawodowa oraz posiadane w tym kontekście doświadczenie. Czy Doktorantka może przedstawić wady oraz zalety podejmowania przez badaczy tematyki, która jest bliska ich osobistym doświadczeniom?

Wniosek końcowy

Rozważania Doktorantki zawarte w rozprawie doktorskiej wnoszą znaczny wkład do dorobku naukowego nauki o bezpieczeństwie. Rozprawa doktorska została opracowana poprawnie pod względem edytorskim i merytorycznym. Układ i zawartość rozprawy tworzy spójną, logiczną całość. Praca doktorska mieści się w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

Stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr Ewy Milewskiej pt. „Bezpieczeństwo procesu przeciwdziałania i ograniczania skutków zagrożeń na obszarze Aglomeracji Kalisko -

Ostrowskiej” spełnia wymagania stawiane pracom doktorskim określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668) i rekomenduję o przyjęcie jej do dalszego postępowania oraz wystąpienie do Ministra Edukacji i Nauki o wyróżnienie.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'H. Wyřebek'.

dr hab. Henryk Wyřebek, prof. uczelni

